

Pražák, Richard

Čtyřicátá léta

In: Pražák, Richard. *Lajos Kossuth*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1994, pp. 21-35

ISBN 8021009276

Stable URL (handle):

<https://hdl.handle.net/11222.digilib/132156>

Access Date: 20. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI
ARTS

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts,
Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

homeopatickou dietu, s ranním mlékem a vegetariánskou stravou na oběd i s častou absencí večeře.

Čtyřicátá léta

Po návratu z vězení se Kossuth v druhé polovině května 1840 krátce zotavil v lázních Parádu; 11. června téhož roku již vystoupil za vřelých ovací na shromáždění peššské župy. Koncem roku 1840 přijal redakci listu Pesti Hírlap, který pak řídil od 2. ledna 1841 do konce června 1844. Zbankrotovaný list, který měl jen šedesát abonentů, proměnil Kossuth v nejvlivnější politický list v Uhrách, který dosáhl na konci jeho redakční činnosti rekordního počtu 5 200 předplatitelů. Počtem čtenářů s ním mohl soupeřit jen konzervativní list Svět (Világ) předčasně zesnulého hraběte Auréla Dessewffyho, který svým jasným stylem a přesvědčivou logikou svých vývodů se jediný mohl měřit s mravně podloženou a politicky promyšlenou argumentací Kossuthovou.

Kossuth obsáhl ve svém listu obrovské množství problémů soudobých Uher. Pro list získal řadu stálých spolupracovníků nejen z centra, ale i z jednotlivých uherských regionů. Zprávy z důležitých žup i měst mu posílali Gábor Klauzál, István Gorove, Gábor Kazinczy, Dénes Pázmándy a jiní. Ačkoliv měl lví podíl na politických úvodnicích, jež tvořily páteř každého čísla, i pro ně získal Kossuth další vynikající spolupracovníky Ference Pulszkého, Ágostona Treforta, Andráse Fáye, Istvána Bezeredje aj. Ve svých článcích v Pesti Hírlapu řešil Kossuth ty nejpalčivější problémy soudobých Uher, výkup z poddanství, zastupitelský systém, pozvednutí zákonnosti v zemi, úpravu volebního řádu, větší zastoupení měst na sněmu, zdokonalení

župního systému, zlepšení obchodu, bankovníctví, průmyslu i dopravy, odstranění starých přežilých právních norem – jakou byla například aviticita, zákon Ludvíka Ajouovského z roku 1351 – který znemožňoval šlechticům vzít si hypotéku na svůj majetek a podvazoval tak šlechtické podnikání. Proti aviticitě vystoupil ve svém spise Úvěr (Hitel) v roce 1831 již István Széchenyi.

Velkou pozornost věnoval Kossuth reformě trestního práva, podporoval snahy Józsefa Eötvöse, Bertalana Szemereho a jiných o zdokonalování vězeňského systému, jeho humánnější a civilizovanější tvářnost, vystupoval proti veřejnému bití na týdenních trzích a jiným přežitkům staré feudální mentality. Chtěl změnit společenské vědomí a vytvořit nové všem prospěšné vlastenectví, jak o tom píše v Pesti Hírlapu 17. dubna 1841: „Ponejvíce jsme na tom s vlastenectvím jako s lesem, těžíme z něho, potřebujeme-li peníze, a je nám jedno, co to udělá s našimi pustými horami. Ano, tak milují mnozí svou vlast, že pod pojmem vlasti si představují vlastní majetek, vlastní pohodlí, vlastní zvyklosti a předsudky.“ Kossuth věděl, že účinné nápravě může napomoci jen změna smýšlení šlechty. „Je třeba, abychom přestali přehlížet to, co je v zahanbující nahotě zřejmé očím celého světa, že u nás platí jen ten, kdo nemá, břemena nosí ten slabší... že i náklady, jež se týkají především šlechty, např. její správy a úřadů, nese na svých bedrech výhradně prostý lid a rolnictvo.“ Ve spojitosti s tím napadá Kossuth zásadu nezdanitelnosti šlechty a připomíná, že jen zřeknutí se této zásady ze strany šlechty může vést k sjednocení zájmů šlechty a lidu jako základnímu předpokladu úspěchu reformních snah v Uhrách.

V těchto plánech vycházel Kossuth z principu decentralizace, velkou váhu přikládal župním a městským shromáždě-

ním jako orgánům samosprávné demokracie. „Bez místní samosprávy není svobody“ – tvrdil Kossuth, a proto bránil proti všem kritikům z řad centralistů i konzervativců župní zřízení, jež pokládal za nejdůležitější nástroj ústavního života v Uhrách. Chtěl zajistit občanská práva všem daňovým poplatníkům a rovnoměrněji rozdělit domovní daň, jejíž tíži nesli dosud jen poddaní. Hospodářský liberalismus spojoval s uherským patriotismem a odmítal návrhy na připojení Rakouska k německému celnímu spolku, neboť se domníval, že nadvláda německého hospodářského živlu v monarchii by posílila i jeho moc politickou.

Kossuthův Pesti Hírlap tak přispěl podstatnou měrou k sjednocování maďarského reformního hnutí a jeho větší otevřenosti pro všechny společenské vrstvy v Uhrách a zároveň vynesl Kossutha ve čtyřicátých letech 19. století do jeho čela. Je přitom zajímavé, že příchod Kossutha do redakce Pesti Hírlapu byl původně zinscenován rakouskou tajnou službou a měl umožnit cenzuře kontrolu nad Kossuthovými články. Jako redaktor časopisu se zdál Kossuth rakouské vládě postižitelnější než jako činitel uherského sněmu a nejvyhlášenější řečník protirakouské opozice v Uhrách. Neprosperující list totiž vydával v Pešti tehdy ještě neodhalený agent rakouské tajné služby tiskař Lajos Landerer, který nabídl Kossuthovi řízení Pesti Hírlapu. Záměr však nevyšel. Kossuthův teoreticky podložený a k obecným problémům zaměřený výklad cenzori těžko postihovali škrtním jednotlivých vět. Ani poté neztratil smysl hlavní obsah Kossuthových článků a jeho reformní protivídeňská orientace. Když tedy selhala i cenzura, dostal Landerer po třech letech pokyn, aby vyprovokoval konflikt s Kossuthem neopodstatněným krácením jeho platu v době, kdy náklad listu stále vzrůstal. Intrika vyšla. Přímý Kossuth toto nespravedlivé

Landererovo jednání opravdu nesncl a redigování listu, jak o tom píše v dopise Miklósi Wessclényimu z 18. dubna 1844, sám vypověděl a zůstal v redakci Pesti Hírlapu jen do konce června 1844.

V souvislosti a Kossuthovým vězněním i působením v redakci Pesti Hírlapu je třeba se zmínit také o jeho rodinných záležitostech. 19. června 1839, tedy v době, kdy byl Kossuth ve vězení, zemřel ve věku 76 let jeho otec, a 9. února 1841 po převzetí redakce Pesti Hírlapu se Kossuth oženil s Terezou Meszlényiovou (1810 – 1865), která se v době jeho žalářování starala o jeho ovdovělou matku a zároveň jako sirotek našla u ní útulek. Kossuth sám se s ní osobně seznámil až po svém propuštění z vězení, kdy během několika měsíců v něm uzrála myšlenka na sňatek s Terezou. O odpovědnosti Kossuthova rozhodování svědčí i porada o vlastním zdravotním stavu s dr. Baloghem v srpnu 1840, jež zřejmě s konečnou platností potvrdila jeho úmysl požádat Terezu Meszlényiovou o ruku. Jeho rozhodnutí patrně příznivě ovlivnila i jeho sestra Zuzana, jež se v téže době seznámila se svým budoucím manželem, starším bratrem Terezy advokátem a budoucím poslancem Rudolfem Meszlényim, s nímž prožila pro jeho předčasnou smrt jen krátké, ale velmi spokojené a harmonické manželství. Stejně bylo i manželství Kossuthovo. Kossuthova manželka byla svému muži v jeho vyčerpávající práci vždy pevnou oporou a jejich šťastný rodinný život mu vytvořil dobré životní zázemí v jeho tak pohnutých a často strastiplných osudech. Od listopadu 1841 do května 1844 se narodily tři Kossuthovy děti, nejprve syn Ferenc, poté dcera Vilma a druhý syn Lajos. Kossuthově svatbě 9. ledna 1841 byl přítomen jako svědek i bratislavský přítel Františka Palackého Gedeon Ráday mladší a ohlášky jeho sňatku vyhlásil v pešťském evanglickém chrámu, v jehož

slovenské luteránské obci působil také Ján Kollár, ještě koncem prosince 1840 Kollárovi dobře známý maďarský pastor a spisovatel József Szekács, který později přeložil do maďarštiny i Rukopis královédvorský.

Kossuthův program rozsáhlé emancipace uherské společnosti pod vedením maďarské střední šlechty, který Kossuth plně rozvinul ve svých člancích v Pesti Hírlapu, musil dříve nebo později, jak správně vystihl István Széchenyi ve své knize Lid východu (A Kelet népe, 1841), vést k otevřenému revolučnímu boji a roztržce Maďarů s habsburskou monarchií a nemaďarskými národy Uher. Széchenyi vytýkal Kossuthovi, že staví střední šlechtu proti magnátské aristokracii, a zdůraznil nutnost spolupráce s Habsburky a vedoucí úlohu magnátů při agrárních reformách. Na Lid východu odpověděl Kossuth v samostatném spise Odpověď Lajose Kossutha hraběti Istvánu Széchenyimu (Felelet gróf Széchenyi Istvánnak Kossuth Lajostól, 1841), v němž odmítl obvinění z přípravy revoluce a uvedl, že jeho taktika se liší od Széchenyiho tím, že neprosí o oběti u privilegovaných, ale vyžaduje pro lid lidská práva ve jménu spravedlnosti. V tomto historickém sporu, který rozhodl o dalším směřování maďarského reformního hnutí ve čtyřicátých letech 19. století, se postavila většina jeho příslušníků na stranu Kossuthovu. Byl mezi nimi i József Eötvös, který vydal roku 1841 v Pešti spis Lid východu a Pesti Hírlap (Kelet népe és Pesti Hírlap), v jehož titulu narážel na název knihy Széchenyiho i Kossuthova listu Pesti Hírlap. V Széchenyiho obviněních, že Kossuth pobuřuje nemajetné proti majetným a nižší šlechtu proti vyšší, spatřoval Eötvös podrážděnost aristokrata, který se přes všechny své liberální názory nedokáže v praxi plně vyrovnat s demokratickými požadavky doby. Eötvös podepřel Kossuthovu ideu jednoty ná-

rodních zájmů a kladl zvláštní důraz na nutnost vybudovat v Uhrách nový, ve své podstatě již občanský právní řád. V tomto směru se angažoval v řadách reformní opozice nejvíce Ferenc Deák, prosazující pro Uhry nový procesní řád při zavedení poroty jako důležitého prvku občanského soudnictví.

V této souvislosti je třeba si uvědomit, že maďarské reformní hnutí bylo konglomerátem více směrů a vedle rozhodujícího směru Kossuthova v něm ještě i ve čtyřicátých letech 19. století hráli důležitou úlohu stoupenci tzv. střední cesty Istvána Széchenyiho, usilující o reformu a nikoliv o likvidaci starých feudálních pořádků. Také ve vlastním táboře Kossuthově lze spatřovat různé názorové odstíny, z nichž důležitý je občansky důslednější, ale celkově méně radikální, kompromisní směr Deákův. Ferenc Deák jako poslanec župy Zala si získal podobně jako Kossuth značnou popularitu bojem za osvobození odsouzených představitelů maďarského reformního hnutí na sklonku třicátých let 19. století. Počátkem čtyřicátých let byl již uznávanou autoritou maďarského reformního hnutí. Deák zastával umírněnější stanovisko než Kossuth v otázce národní nezávislosti. Soudil, že její dosažení není v dané etapě vývoje pro Uhry žádoucí zejména proto, že habsburská monarchie jim zaručuje ochranu vůči rostoucí moci romanovského Ruska, jíž se představitelé maďarské liberální opozice obávali zvláště ve spojitosti s možnou podporou hnutí slovanských národů Uher ze strany carského Ruska. Právě proto – tvrdil Deák – je nutné pro Maďary udržet monarchii a v jejím rámci zajistit Uhrám politickou i hospodářskou nezávislost na základě personální unie s Habsburky. Podobně, ovšem z opačné strany, uvažovali i představitelé českého austroslavismu, chorvatského ilyrismu či sedmihradského austro-rumunismu, kteří chtěli udržet habsburskou monarchii na

ochranu svých národních zájmů proti supremačním snahám německým či maďarským.

Zvláštní místo zaujímal v táboře maďarské liberální opozice skupina centralistů (József Eötvös, Ágoston Trefort, László Szalay, Antal Csengery, Mór Lukács aj.), ta propagovala svobodné obce, jež měly být po vzoru Spojených států severoamerických jakýmsi obecními samosprávami, v nichž by zasedali zástupci volení lidem. Tyto obecní samosprávy se měly stát základní jednotkou celého systému veřejné správy řízené ústředně vládou. To byla podstata jejich centralistického pojetí, z něhož pro ně vyplynula nutnost zachování Rakouska, které chtěli přetvořit v konstituční monarchii a v předvečer revoluce požadovali konstituci také pro dědičné země. Z toho vyplynul i jejich odpor proti šlechtické župě, z níž chtěli udělat jenom jednotku místní správy, podřízenou ve všech důležitých otázkách centrální moci vlády. Nesouhlasili s Kossuthovým pojetím šlechtické župy jako hlavní záruky národní svobody, a jak vyplývá nejvýrazněji ze slov Eötvösových v jeho spise *Reforma* (*Reform*, 1846): „Já nejsem obdivovatelem takové svobody, na níž se devatenáct dvaceti národa nepodílí ...“, odsuzovali její nedemokratický charakter a chápali ji jako nástroj k udržení starých poddanských pořádků. Široký rozhled charakterizuje i stanovisko centralistů k národnostní otázce, již pokládali za neblahou přítěž společenského vývoje.

Rozvoj národních hnutí nemaďarských národů Uher i národního hnutí maďarského uvedl do popředí pozornosti maďarského reformního hnutí ve čtyřicátých letech 19. století i národnostní otázku. Většina představitelů maďarského reformního hnutí v čele s Kossuthem se domnívala, že vybojování občanských svobod lze spojit s nároky na maďarskou hegemonii v Uhrách, a v tom smyslu objasňovala i představu uher-

ského politického národa, který měl slučovat příslušníky všech národů Uher na základě stejných občanských práv pod vedením Maďarů jako nejvyspělejší a vládnoucí národnosti Uher. Společenská radikalizace maďarského národního hnutí byla provázena i jeho zvýšeným úsilím o uznání maďarštiny jako státního jazyka pro celé Uhry. Vyvrcholením těchto tendencí se stalo usnesení uherského sněmu z roku 1844 o ustavení maďarštiny jako úřední řeči ve veřejné správě, na sněmu i v soudnictví a její zavedení jako povinného předmětu na střední a vysoké školy. Tento zákon velmi usnadnil násilnou maďarizaci a postavil maďarské hnutí do nesmiřitelného protikladu k národnímu hnutí ostatních národů Uher, protože zasahoval samé základy jejich národní existence. Násilnou maďarizaci odmítl ve své Akademické řeči z roku 1842 István Széchenyi, který zdůrazňoval civilizační a kulturně zprostředkující úlohu Maďarů v Uhrách a doporučoval nenásilné postupy při šíření maďarštiny a šetření práv ostatních národností Uher. Pokušem o kompromisní řešení národnostní otázky v Uhrách, vycházejícím ovšem také z představy jednotného uherského politického národa a přiznávajícím požadavkům jednotlivých nemaďarských národů Uher pouze soukromoprávní a nikoli veřejnoprávní a státně občanskou platnost, byla koncepce barona Miklóse Wesselényiho vyjádřená v jeho spise *Výzva ve věci maďarské a slovanské národnosti (Szózat a magyar és a szláv nemzetiség ügyében, 1843)*.

Formy řešení národnostní otázky se staly i předmětem dalšího sporu mezi Széchenyim a Kossuthem, který vypukl ještě před zasedáním uherského sněmu v letech 1843 – 1844, když Széchenyi po své listopadové Akademické řeči z roku 1842, jež vyvolala ostrou polemiku ze strany kossuthovců, převzal koncem téhož roku vydávání časopisu *Přítomnost (Jelenkor)*,

v němž odmítl uznat v Kossuthovi pokračovatele své reformní politiky a tvrdil, že protihabsburská kossuthovská radikalizace maďarského reformního hnutí opírající se o uherskou stavovskou ústavu je scestná, neboť nepočítá s reálným faktem, že Uhry jsou součástí habsburské absolutistické monarchie a mohou své problémy vyřešit jen v případě kladného vztahu k Vídní. Ovšem odmítavý postoj vídeňského dvora k řadě sněmovních požadavků maďarské liberální opozice posílil její protirakouské zaměření, a to zvláště po pokusu Vídně v roce 1845 bezprostředně podřídit uherské šlechtické župy vládě zavedením tzv. administrátorského systému v Uhrách, kdy do nespolehlivých žup byli dosazeni vládní zmocněnci, nazýváni administrátoři, s pravomocí hlavních županů. Kossuth využil opoziční nálady župní šlechty ve svůj prospěch, na shromáždění pešťské župy v březnu 1845 přirovnával administrátorský systém k soustavě krajských hejtmanů, již zavedl v Českých zemích Josef II., a spojil odpor proti administrátorskému systému s bojem za nezávislost Uher, a to v této době především na poli hospodářském. „Politická nezávislost bez nezávislosti podnikatelské může být jen přeludem“ – prohlásil Kossuth a podílel se na vzniku Maďarské obchodní společnosti (Magyar Kereskedelmi Társaság) i dalších hospodářských organizací. Za svůj přijal zejména Spolek na ochranu uherského průmyslu (tzv. Védegyelet), který vznikl 6. října 1844 v Bratislavě a měl chránit domácí uherské zboží před zahraniční konkurencí. Činnost v hospodářských spolcích získala Kossuthovi přízeň v dalších kruzích maďarské společnosti, u obchodníků, podnikatelů, živnostníků. Musil přitom ovšem překonávat předsudky uherské šlechty vůči nešlechticům, jakkoli hospodářsky zdatným a úspěšným. Na důkaz toho, že šlechtici pohrdají měšťany a ostatními občany, uváděl Kossuth příklad uherského magnáta, který svou dceru odvolal z jednoho pešťského penzionátu

jenom proto, že mezi jeho chovankami byla i dcera bohatého velkoobchodníka nešlechtického původu.

V agitaci proti Kossuthově aktivitě při rozvíjení samostatných uherských hospodářských spolků a institucí využívala vláda některých nedostatků, např. skutečnosti, že Kossuthovi blízký ředitel Maďarské obchodní společnosti Pál Szabó se dopustil zpronevěry a uprchl do ciziny. Nejúspěšnějším z Kossuthem podporovaných hospodářských spolků byl bezesporu Ochranný spolek (Védegyelet), který utvořil 138 odboček v Uhrách a 6 v Sedmihradsku a měl téměř sto tisíc členů. Zvláštní význam měla i předrevoluční kasina, v nichž se setkávali podnikatelé s příslušníky šlechty a tato důležitá střediska společenského styku tak podstatně přispívala i k sjednocování programu maďarské protivládní opozice na širších společenských základech.

V posledních letech před revolucí dochází v Uhrách k další polarizaci habsburskofilských i protihabsburských sil a k sjednocování obou zneprátelených táborů na protirevoluční či revoluční platformě. Již v polovině roku 1845 se centralisté, kteří v předcházejícím roce ovládli někdejší Kossuthův orgán Pesti Hírlap, dobrovolně zřekli útoků proti šlechtické župě, aby posílili proces sjednocování protihabsburské opozice v Uhrách. V prosinci 1845 se na shromáždění opozičních sil ustavuje ústřední výbor opozice v čele s hrabětem Lajosem Batthyánym, který spolu se svým bratrem Kázmérem věnoval na fond opozice i značné finanční prostředky. Kossuthovu politiku sjednocování zájmů šlechty a lidu posílily události z počátku roku 1846, zejména povstání ukrajinských rolníků v Haliči proti polské šlechtě, jež se v té době pokusila v Krakově o otevřený odboj proti habsburské nadvládě a jejíž pokus utopila vídeňská vláda v krvi za pomoci haličského rolnictva.

Haličské povstání mělo značný ohlas mezi rolnictvem severovýchodních Uher, kde rovněž propukaly povstalecké nálady. Místní orgány tam musely vyhlásit stanné právo. Situaci ještě zkomplikovaly hladové roky v letech 1845 – 1847 a rozsáhlá evropská hospodářská krize v roce 1846.

Za této situace spatřoval Kossuth cestu k realizaci reformem v Uhrách v dosažení větší nezávislosti na Rakousku. Již 20. srpna 1846 hovořil Kossuth na valném shromáždění Ochranného spolku (Védegylet) otevřeně o odtržení od Rakouska. Odvolával se zejména na 10. článek uherského sněmu z roku 1790, kde stálo, že „Uhry jsou nezávislou zemí s vlastní ústavou a zákony“. Tento článek neznamenal ještě sám o sobě odtržení od Rakouska, ale vytyčil program přeměny Uher v samosprávnou konstituční monarchii a mohl vést i k pokusu o úplné osamostatnění země na habsburské nadvládě. Prostředek k uskutečnění tohoto cíle spatřoval Kossuth v založení nezávislé opoziční strany v Uhrách, jež měla – podle Kossuthova vyjádření o vánocích roku 1846 – vytvořit protiváhu právě ustavené Konzervativní straně, jež vznikla 12. listopadu 1846 s cílem získat v nastávajících volbách do uherského sněmu většinu a prosadit v něm umírněné reformy při zachování svazku s Rakouskem.

Nato István Széchenyi v novoročním čísle časopisu Jelenkor z roku 1847 vyzýval Vídeň i uherskou opozici k vzájemnému konsenzu a v únoru téhož roku uveřejnil Politické programové zlomky (Politikai programtöredékek) jako svůj poslední předrevoluční útok proti Kossuthovi, v němž vyjádřil obavy, že Maďaři se budou muset střetnout jak s absolutistickou habsburskou monarchií, tak i s nespokojenými národnostmi Uher, a že všechno může ještě zkomplikovat sociální revoluce zdola. Kossuthovu odpověď cenzura nedovolila uveřejnit, a proto

Kossuthův list Týdeník (Hetilap), který mu nahradil ztrátu Pesti Hírlapu, reagoval jen stručně, zato značně podrážděně. Kossuth striktně odmítl obvinění z přípravy revoluce a ve všech Széchenyiho myšlenkách spatřoval jen „výsměch, podezírání, špinění a denunčiací“. Széchenyiho obavy se však záhy ukázaly jako plně oprávněné.

Situace se stále radikalizovala. Počátkem roku 1847 se sjednotily dva peštské opoziční kluby, umírněnější Rádayho a radikálnější Telekiho, a utvořily společně Opoziční kroužek (Ellenzéki Kör) za předsednictví hraběte László Telckiho. Již v březnu 1847 se na velkém shromáždění opozice v Pešti jednalo o jejím politickém programu. Kossuthův návrh se zdál většině příliš radikální, a jeho definitivní úpravou byl proto pověřen umírněnější Ferenc Deák. Tak se zrodilo známé Opoziční prohlášení (Ellenzéki Nyilatkozat), přijaté na peštském shromáždění opozice ve dnech 6.–7. června 1847. Opoziční prohlášení zdůraznilo ve stylizaci Kossuthově nutnost uchování šlechtické ústavy i potřebu občanských svobod v Uhrách a vyslovalo se proti absolutismu. Požadovalo zachování teritoriální jednoty Uher, důslednější prosazení maďarizačních zákonů z roku 1844, zrušení administrátorského systému a zavedení svobody tisku, sjednocení Uher a Sedmihradska, všeobecné zdanění, zrušení urbaniálních povinností s odškodněním statkářů. Definitivní verzi Opozičního prohlášení stylizoval Ferenc Deák a zmírnil některé jeho protihabsburské formulace, které se nacházely ve verzi Kossuthově. Přesto však prohlášení dostatečně zdůraznilo všechny občanské svobody a neudržitelnost absolutistické vlády. Bylo vytištěno ve Vietoriszově tiskárně v Pešti, která pak byla na vládní příkaz uzavřena.

Narůstání opozičních nálad v maďarské veřejnosti však vláda již nebyla a to zabránit. V létě 1847 vyšly v cizině dvě důle-

žité publikace vyjadřující základní politické požadavky maďarské liberální opozice, a sice Maďarské výzvy (Magyar szózatok) a politický almanach Revizor (Ellenőr), v němž Kossuth pod pseudonymem Deregyei vyhlašuje otevřenou revoluční hrozbu habsburskému režimu a tvrdí, že „konzervovat nekonzervovatelné by bylo jen známkou naší zbabělosti“, neboť dosavadní vládní systém není schopný renesance. K Opozičnímu shromáždění se přihlásila i peštská župa na svém shromáždění počátkem září 1847 a přes odpor Uherské královské kanceláře ve Vídni navrhla mezi svými zástupci na uherský sněm v Bratislavě také Lajose Kossutha.

Volba Lajose Kossutha poslancem na uherský sněm za peštskou župu nebyla při veškeré Kossuthově popularitě v této župě snadnou záležitostí. Nejen magnáti, ale i majetnější statkáři byli proti němu jako člověku příšlému odjinud a navíc nemajetnému a postavili se za protikandidáta Endre Ballu. Na Kossuthově straně stál však nejvýznamnější představitel magnátů v řadách uherského reformního hnutí hrabě Lajos Batthyány, který soustavně ulamoval hroty proti Kossuthovi a na jeho volební kampaň přispěl obrovskou sumou 100.000 zl. To vše i značná Kossuthova obliba v řadách střední šlechty přispělo k tomu, že volebním shromážděním peštské župy byl Kossuth 17. října 1847 zvolen jejím delegátem na zemský sněm v Bratislavě 2 948 hlasy proti 1 314 hlasů protikandidáta Endre Bally.

Zajímavým způsobem komentuje volbu Kossuthovu za delegáta peštské župy na uherský sněm ve svých pamětech „Můj život a má doba“ (Életem és korom, 1880) jeho blízký spolupracovník Ferenc Pulszky. Píše: „Lajos Kossuth nebyl nováčkem v politice, když ho peštská župa zvolila svým poslancem, nebyl župní veličinou, která má získat v Bratislavě

ostruby, ale v celé zemi proslulým státníkem. Každý věděl, že Pešť neposlá na sněm jen svého vlastního zástupce, ale vůdce opozice, tehdy nejproslulejšího muže v celé zemi.“ Pulszky charakterizuje Kossuthovo řečnické umění i vystupování: „Byl skvělým a vybraným řečníkem, jeho slova vycházela z vřelého srdce, nesla známku přesvědčení, jeho tvrzením uvěřil každý ještě dříve, než je dokázal. Jeho převaha nad ostatními spočívala v tom, že ke každé otázce přistupoval z vyššího hlediska... k tomu se pojal milý zevnějšek, nádherný hluboký hlas, jímž si podmaňoval své posluchače.“

Na zemském sněmu v Bratislavě v letech 1847 – 1848 prožíval Kossuth jeden z vrcholů své politické dráhy. Tento sněm otevřel 11. listopadu 1847 nově jmenovaný uherský místodržitel arcikníže Štěpán ve velmi bouřlivém prostředí. O den později pozdravil sněm sám císař Ferdinand V. několika naučnými maďarskými větami, jimiž si habsburští vládcové i v minulosti spolehlivě získávali maďarskou přízeň. Po volbě arciknížete Štěpána uherským palatinem týž den, 12. listopadu 1847, začalo vlastní jednání sněmu nejprve procedurálními otázkami. Kritický duch vnesl na pořad sněmu svou řeč 22. listopadu 1847 opět Lajos Kossuth, který obrátil pozornost sněmu i v dalších dnech na potřebu nového tiskového zákona a zmírnění cenzury, nutnost všeobecného rozdělení břemen a výkupu z poddanství. Jako obratný řečník si získal Kossuth přízeň maďarské šlechty tvrzením, že „vepsala jméno Maďar zlatým písmem do knihy evropských národů.“ 15. prosince 1847 pak Kossuth konstatoval, že „probíhá boj mezi absolutismem vídeňské vlády a ústavní cestou maďarského národa.“

Kossuthovu energii nepodlomily ani tragické události ve vlastní rodině. Manžel jeho oblíbené sestry a oddané

Kossuthovy spolubojovnice Zuzany Meszlényiové Rudolf se v polovině prosince 1847 vážně nachladil, když v tuhých mrazech přišel v Pešti nemocen na protestní protirakouské shromáždění, poté dostal prudký zánět mozkových blan a následkem toho zemřel počátkem ledna 1848. Již 14. ledna 1848 požadoval Kossuth připojení Sedmihradska k Uhrám a 7. února téhož roku zrušení vládou vnuceného administrátorského systému. Jednání uherského sněmu se ještě v únoru 1848 zabývalo nekonečnými diskusemi o tzv. městské reformě, jež přišla na pořad sněmu již v letech 1843 – 1844 s cílem zvýšit počet zástupců uherských měst na zemském sněmu podle majetkového cenzu.

V čele maďarské revoluce

1. března 1848 přišla z Vídně do Uher zpráva o únorové revoluci ve Francii a 2. března se Kossuth dohodl se svým dávným odpůrcem Istvánem Széchenyim na nutnosti zřídit odpovědné maďarské ministerstvo. Ve své slavné sněmovní řeči z 3. března 1848 požadoval již Kossuth uzákonění všeobecného rozdělení břemen, osvobození poddaných s náhradou statků, politická práva lidu i řešení otázky zastoupení měst na sněmu a jmenování odpovědné parlamentní vlády. Kossuthova řeč byla ihned přeložena do němčiny a na ulicích Vídně ji oslavovali jako počátek revoluce. K oslavám se připojila 10. března slavnostním průvodem také bratislavská sněmovní mládež.

Po Kossuthově vystoupení v dolní tabuli uherského sněmu v Bratislavě počátkem března 1848 se rozhodl Opoziční kroužek (Ellenzéki Kör) pro petici uherskému sněmu. Tato petice